

ULU ÖND R HEYD R L YEV N
TEXN K T HS L STRATEG YASI

H.B.Hüseynov
Dos. ADNSU

TECHNICAL EDUCATION STRATEGY OF THE
GREAT LEADER HEYDER ALIYEV

H.B.Huseynov

Summary

Technical education has a special place in the education strategy implemented by Great Leader Heydar Aliyev. Scientific and technical progress, which is a necessary condition for the socio-economic development of the country, also depends to a large extent on the level of technical education. Our visionary leader gave great importance to the mentioned field in both periods of his leadership in Azerbaijan and determined the development coordinators.

The results of Heydar Aliyev's technical education strategy began to show during his time and still have a significant impact on the development of Azerbaijan.

Keywords: Heydar Aliyev, education, technical education, strategy, scientific and technical progress, innovation

ULU ÖND R HEYD R L YEV N TEXN K T HS L STRATEG YASI

H.B.Hüseynov

Xülas

Ulu Önd r Heyd r liyevin h yata keçirdiyi t hsil strategiyasında texniki t hsilin xüsusi yeri vardır. Ölk nin sosial-iqtisadi inki afının z ruri rti olan elmi-texniki t r qqi h m d , xeyli d r c d texniki t hsilin s viyy sind n asılıdır. Uzaqgör n liderimiz Az r baycana r hb rlik etdiyi h r iki dövrd qeyd olunan sah y böyük ön m vermiş, inki afın koordinantlarını mü yy nl dirmi dir.

Heyd r liyevin texniki t hsil strategiyasının n tic l ri h l onun dövründ özünü göst rm y ba lamı v bu gün d Az r baycanın inki afına h miyy tli t sirini göst rm kd dir. M hz bu strategiya n tic sind g nc n sil keyfiyy tli texniki t hsil almaq imkanı ld etdi ki, bu da innovasiyaların artmasına, startapların inki afına v texnologiya sektoruna investisiyaların c lb edilm sin öz töhf sini verm kd dir.

Açar sözl r: Heyd r liyev, t hsil, texniki t hsil, strategiya, elmi texniki t r qqi, innovasiya

Giri .Dövl tlin razi v iqtisadi imkanlarından asılı olmayaraq, onların h rt r fli inki afını t min ed n sas amill rd n biri m hz lider amilidir. Tarixi inki af prosesl rinin mür kk bliyi v

ziddiyyətliyi içrisində qanunauyğunluqları müəyyən edərək, bu qanunauyğunluqlardan xalqın nı mənfəəti üçün istifadə etməyi, bəzən də düzgün qiymətləndirməyə qadir olan və bu səsə dəqiq siyasət həyata keçirə bilən lider, hadisələrin inkişafını dəqiq və ədalətli şəkildə ölkəsinin, xalqının potensial risklərini qoruyur, onun sosial-iqtisadi inkişafını xeyli dərinləşdirir.

Məhz bu kontekstdə xalqımızın Ümummilli lideri Heydər Əliyevi XX əsrin ictimai-siyasi fenomenini kimi artıq bütün dünya qəbul edir. Birincisi demək olar ki, zəmanəmizin ən böyük Azərbaycanlısı olan Heydər Əliyev həmişə milli təhsil, mədəniyyət və iqtisadi inkişafın da daxil olmaqla Azərbaycanın bütün problemlərinə cavab verən tarixi xüsusiyyətdir. Bəzi bəzi dəhşətli hadisələrə baxdıqda, fenomenal xüsusiyyətlərlə yanaşı, ictimai maraqları xüsusi maraqlardan üstün tutan, yalnız öz xalqı üçün deyil, dünyanın, bəzi bəzi təhsil və iqtisadi rifahı üçün görülən işlərin miqyasını əsas götürür.

Bu zaman xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanımıza rəhbərliyin ikinci dövründə idarə edilən nailiyyətlərin özülü, güclü maddi-texniki bazası müəyyən edilmişdir. Məhz məhz siyasətçilərin təfəkküründə birinci dövrdə yaradılmışdır. Onun Respublikaya rəhbərliyinin 1969-82-ci illəri hələ də ən birinci dövrdə 849 ümumi məhsul məktəbi, 131 min yerlik 992 yeni uşaq bacarıq mərkəzi, soyuducu, kondisioner zavodları kimi ittifaq həmişəlik təhsil və ictimai xidmət sahələrində istifadəyə verilmişdir.

Ulu öndər ölkəmizin sürətli inkişafı üçün müəyyən etdiyi strategiyada Azərbaycanın texniki sahəsinin inkişafının önəmli hədəflərindən biri kimi göstərilirdi ki, bunun da əsasında texniki təhsil dayanırdı.

Ölkəmizdə Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və halının bütün tələblərinin texniki təhsil çığı imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində islahatlar aparıldı, müasir texnoloji və məktəb bazarının tələblərinə cavab verən yeni təhsil proqramları işlənilərək hazırlanaraq həyata keçirilməyə başlandı.

Ümummilli Lider informasiya texnologiyalarının inkişafına xüsusi diqqət yetirir, müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş, tələblərin təhsil sahəsində praktiki bacarıq və biliklərə yönəldilməsi üçün xüsusi mərkəzlər və laboratoriyalar yaradırdı. Bu cür tədricən informasiya texnologiyaları sahəsində ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanması üçün töhfələr verirdi. Texniki təhsil hər bir ölkənin inkişafının bünövrəsidir və Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi strategiyada Azərbaycanın texniki sahəsinin inkişafı üçün möhkəm bünövrəyə çevrilirdi.

Heydər Əliyevin texniki təhsil və elm sahəsində strategiyasının nəticələri onun dövründə artıq nəzərə çarpırdı və bu gün də Azərbaycanın inkişafına təsir göstərən davam edir.

Ulu Öndər ölkəmizin təhsil sahəsində, təhsilin inkişafında, elmi-texniki təhsilin nailiyyətlərini dərinləşdirərək M. Zizbəyov adına Neft və Kimya institutunun 60 illik yubileyi münasibətilə 2009-cu ilin iyul ayında demişdir ki, siz təhsil prosesini bundan sonra dərinləşdirərək, tələblərin biliklərə daha səmərəli yönəldilməsinə nail olmalı, daha yaxşı son nəticələr əldə etməyə çalışmalısınız ki, institutunuzun bütün məqsətlərini elmi-texniki təhsilin bütün tələblərinə cavab versinlər, həmişə də zəmanəmizdə elm və texnikanın dinamik inkişafını sürətləndirərək gələcəkdə müvafiq qiymətli çalışa bilsinlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının təhsil hüququna dair normalarını konkretləşdirən “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun təhsil anlayışının mahiyyətinin aydınlaşdırılması üçün həmişəlik təhsil sahəsindəki müddəalarla qiymətləndirilir:

Birincisi, təhsil-vətəndaşın, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarını kəmərləyən strateji həmişəlik prioritet fəaliyyət sahəsi hesab edilir:

İkincisi, təhsil-sistemli təhsil bilik, bacarıq və vərdətlərin məqsətləndirilməsi prosesi və onun nəticəsidir [3, s.2].

Sonralar isə H. Əliyev siyasətinin layiqli davamçısı, müasirliyi və milliyyəti özündə əhatə edən pragmatik kəmərləndirən Möhtərəm prezidentimiz İlham Əliyev prezidentlik fəaliyyətinin əvvəlki illərindən bəhs edərək təhsil mühüm önəm vermişdir, texniki təhsil xüsusən də milli təhsil sənədlərini mövqeyində çıxarıb edərək onun həyata keçirilməsi istiqamətində diqqətini artırmışdır.

19 iyun 2009-cu ildə Möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu qəbul edilmişdir. Prezident İlham Əliyev İqtisad Universitetinin yeni

korpusunun açılı m rasimində ki nitqində dövlətin təhsil siyasətinin strateji hədəflərini göstərməkdir: “...tam əminəm ki, bizim gələcəyimiz təhsillə bağlıdır. Neft, qaz Tanrıdan verilən böyük nemətdir, biz bundan uurla və məharətlə istifadə edirik. Amma gec-tez bu təbii sərvətlər tükənəcək və bilik, zəka, səviyyə isə ölkəmizin dayanıqlı inkişafını uzun illər bundan sonra təmin edəcəkdir. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsindən görürük ki, ölkəmizin inkişafında ən aparıcı rol oynayan neft-qaz deyil, bilikdir, elmi-texniki təcrübədir, yeni texnologiyalardır”[2].

Yuxarıda qeyd olunanlar kontekstində Universitetimizin uurları danılmazdır. ADNA-nın tərkibində fəaliyyət göstərən SM Y-nin də fəaliyyətinin hüquqi əsasının yaradılmasının mühüm hissəsi də məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin Respublikamıza rəhbərliyinin ikinci dövrünün təsadüfüdür. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin “iqtisadiyyatın idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi haqqında” 08 yanvar 1996-cı il 03 sayılı qərarı, “1996-cı ilin I yarısında ölkəmizin iqtisadi yekunları və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qarşısında duran başlıca vəzifələri haqqında” 2 iyul 1996-cı il tarixli Prezident Fərmanını və təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Nazirlər Kabinetinin 15 oktyabr 1996-cı il tarixli 11/4 -312 sayılı məktubunun icrasını məqsədi ilə institutun Təhsil Nazirliyinin 07 noyabr 1996-cı il 573 sayılı məmri ilə Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının (ADNA) tabeliyində fəaliyyət göstərir.

ADNA-nın 31 may 1999-cü il tarixli 01-40/7 sayılı məmri ilə institutun adı dəyişdirilərək “Sənaye Müsahibələri Çilinin Təsisatırma və Yenidənqurma İnstitutu” (SM Y) adlandırılmışdır.

SM Y-nin son beş ildəki fəaliyyətinin nəticələri də Ulu Öndərin texniki təhsil strategiyasından qaynaqlanır.

Beləliklə Ulu Öndərin Təhsil konsepsiyasının tərkib hissəsi olan texniki təhsil strategiyasının həyata keçirilməsi nəticəsində Azərbaycan texniki təhsil sahəsində böyük nailiyyətlər imzalamışdır. Onun liderliyi, strateji baxışı, təhsil və elm sahəsində davamlı səyləri sayəsində Azərbaycan texnologiya sektorunun inkişafında nəzər çarpacaq uurlar ləhdə bilmi və regionda tanınmış innovasiya mərkəzinə çevrilmişdir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısı

1. Əliyev H. 25 sentyabr 1998-ci ildə müəllimlərin qurultayındakı nitqi. Əliyev H. Təhsil, bilik, məktəb. Bakı: Müəllim, 2006, 386s
2. Əliyev H. Dövlət iqtisad Universitetinin yeni korpusunun açılı m rasimində nitqi. «Xalq qəzeti», 9 oktyabr, 2007-ci il.
3. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (19.06.2009)-“Azərbaycan” qəzeti, 199(5303), 8 sentyabr 2009-cu il, s. 1-5
4. Əbülfəz A. Qloballaşma: Mahiyyəti və perspektivləri. Bakı: «Adilolu» 2001, 171s.